

בוטלה עיסקת

מלון „קונקורד“

התנהגות ציבורית למופת גילה השבוע יו"ר מועצת המנהלים של חברת ירקון, משה מן, שהוא גם המנהל הכללי של בנק טפחות.

מן מונה כאחראי לחברת ירקון לאחר

בנקאי מן מופת ציבורי

פטריוט של קודמו, דניד טנה. הוא שימש בתפקידו החדש זמן קצר ומובן שלא ידע על כל עיסקה שבוצעה בחברה.

כאשר התפרסמה בהעולם הזה בשבוע שעבר הכתבה אודות פרשת מלון קונקורד לא היסס מן, הורה מייד לבדוק אם אכן לא עומדים היוזמים בתנאי החוזה. זהו משהתברר לו, למחרת, כי אכן החוזה הופר ופרטי הכתבה נכונים — הורה מייד על ביטול העיסקה.

ראשיתה של העיסקה היתה במתנה שנתן ראש העירייה הקודם של תל-אביב, יהושע רבינוביץ, באמצעות חברת ירקון, ליוזמים פרטיים, שהקימו חברה בשם ריוורט אופ דה וורלד. המתנה: 30 ד"ר נס בשטח תוכנית ל', כדי להקים שם מלון. הקרקע הופקעה לצורך זה מבעלים פרטיים, שפנו לעורך-הדיון אברהם (אייב) נאמן. זה גילה שיומי העיסקה שילמו סכום זעיר בלבד על חשבון הקרקע — בניגוד לחוזה, חיפשו ביתיים בעלי-הון אחרים, שיממנו להם את העיסקה. כאשר פירסום הפרשה הביא עתה לביטול החוזה עימם, להצלת הקרקע היקרה מידיהם.

(*) אתה והלירה: פרשיה תמוהה ב„תוכי נית ל“.

יצרני הרהיטים

מגלים את אמריקה

בחודשים האחרונים החל מסע של ראשי מפעלי רהיטים בארץ לארצות-הברית, בי מטרה לפתח את ייצואם לשם. ראשון היוצאים היה יעקב פרחי, מנכ"ל מפעל רהיטי הזורע. אחריו יצאו ראשי המפעלים בגבעתיים ונצרת-סריני. במשך שבועיים הורגלו היצרנים לתנאי החממה של השוק המקומי, אשר קנה כל תוצרת, בכל מחיר.

היו אמנם מעטים שראו את הנולד, השי קיטו מאמצים וכספים בבנייה הדרגתית ושיטתית של יצוא — כדי למנוע שואה במקרה של משבר, כמו זה שאירע עקב המלחמה.

מנכ"ל חטיבת העץ במשרד המסחר והתיישות, זאב בירגר, ספג הרבה מרורות, על שטיפח במשך שנים חברות ליצוא רהיטים. הוא נאלץ להיאבק ביצרנים, איל-עם בכוח לייצא קצת — כדי לשמור על קשרים בחו"ל.

עתה, כשהשוק המקומי נהרס, נראה ש"מאמציו עשויים להציל את המעט שניתן להציל.

השוק משתולל

בשבועיים האחרונים, השתוללה בורסת המניות ואיגרות-החוב של תל-אביב בצורה שלא נראתה דוגמתה שנים ארוכות — ומרבית המשקיעים נתקפו בהלה, פעלו לא בכון.

לאחר התמוטטות השערים והקיפאון, שתקפו את הבורסה עקב מלחמת יום-הכיפורים, חלה לפני שבועיים התעוררות מדהימה, שהקיפה כמעט את כל המניות. במיוחד זינקו שעריהן של מניות בעלות סחירות קטנה בדרך כלל: קרור ואספקה עלתה ב-100 נקודות. ספנות — 30 נקודות. תעל — 60 נקודות. נייר חדרה — 50 נקודות. מניותיהם של הבנקים, חברות-הביטוח ומפעלי התעשייה טיפסו תלולות גם הן.

במקביל, עבר על שוק איגרות-החוב, בייחוד הצמודות למדד, זעזוע לכיוון מטה. גרמה לכך השמועה בדבר כוונת האוצר להטיל מס על הפרשי ההצמדה. השמועה הוכחשה נמרצות — אולם ההכחשה שיכנעה רק חלק מציבור המשקיעים. רבים אחרים

הבורסה

לא יחזרו לעולם לבטוח בניירות אלה, יעבירו את השקעותיהם לנכסים אחרים. השבוע שעבר נסתיים בקול ענות חלושה. המניות שטיפסו הכי הרבה קודם לכן — נסוגו בסוף השבוע כמעט לרמה בה החלו.

מה גרם לתנודות חריפות אלה? הסיבה העיקרית היא העובדה שהבורסה נשלטת ע"י הבנקים הגדולים, העושים בה כרצונם.

בארה"ב, בה מצוייה הבורסה המשוכללת ביותר בעולם, אין לבנקים דריסת-רגל בה. המסחר בניירות-ערך מבוצע באמצעות הברוקרים, הסוכנים, המתחרים זה בזה ומתאמצים להשיג את המקסימום עבור לקוחותיהם. אף גורם אינו יכול להכתיב מחיר מסויים למניה. מצב דומה קיים גם באנגליה. גם שם מבוצע המסחר באמצעות הברוקרים.

אולם בישראל, אין הבורסה פועלת בשוק חופשי, כבעולם. בגלל ממדיה הקטנים, יכולים הבנקים לשלוט בה, לחממן את שערי המניות כרצונם.

אולם בעוד הבנקים שיחקו בבורסה כרצונם, הרוויחו בכל תנועה — פעלו המשקיעים הקטנים, חסרי הידע והיעוץ הנכונים, בצורה מוטעית. כאשר התמוטטו השערים עם המלחמה — מיהרו למכור בהלה, תוך הפסדים רציניים. כאשר התעוררו השערים לפני שבועיים — הדררו לקנות — מאוחר מדי. וכאשר שבו ונפלו, בשבוע שעבר — שוב חזרו ומכרו, בהיעדר עצבים חזקים.

הבנקים, באותו זמן, פעלו בדיוק להיפך — והרוויחו כהלכה.

טבנקין - מנכ"ל „עץ לבוד“

טבנקין הסתכסך עם חלק ניכר מחב"ד רי קיבוצו, על רקע שאיפתו להרחבת היפעל וניהולו בצורה מודרנית. אלה מי חברי קיבוצו שהונחו על-ידי הגישה הסבורית הדוגלת בהדגשת החקלאות, לא רצו בהתרחבות התעשייתית של יו-ספלה, הדיחוהו מניהול המפעל, הביאו למעשה לפרישתו מן הקיבוץ.

יוספלה טבנקין, מפקדה המהולל של הטיבת הראל במלחמת השחרור, שהקים את מיפעל פלדות עין-חרוד — התמנה על-ידי קבוצת קרמרמן-יהודאי כמנכ"ל מיפעל עץ לבוד.

תעשיין טבנקין קורבן השמרנות

מייבאים 2500 משאיות (*) — יגרוף ה"מפעל זהב. המפעל באשדוד, השייך עתה לקרמרמן ולאחים אלקון, סוכני מאק בישראל, קיבל הזמנות להרכיב 2000 משאיות תוך שנה וחצי. עד כה הוא הרכיב 5 ליום, עתה ירכיב 8. נוסף לכך זכה המפעל בתחרות עם

איש עסקים קרמרמן מופת היוזמה הפרטית

ליילנד אנגליה, עומד לייצר עבור מערכת הבטחון 300 כלים כבדים למשימה מיוחדת. דת. ליילנד אנגליה דרשה במיכרו 150

איל-ההון יוסף קרמרמן מהווה לאח-רונה הוכחה ניצחת לעדיפות היוזמה הפרטית. כל מפעל כושל שהוא קונה מי קונצרן כזה הסתדרותי — הופך לתרי נגולת המטילה ביצי זהב.

● לבידי אשקלון: כור הפסיד שם 8 מיליון לירות תוך כמה שנים — כא"ש יתר מפעלי הלבידים בארץ צברו הון. תוך שנה מאז קנה קרמרמן את המפעל, מינה את ליהוא ויסר למנהל כללי — עשה המפעל השנה רווח נקי של כמיליון לירות.

● ליילנד אשדוד (ליילנד לשעבר): מפעל כושל זה הוא כל מה שנותר מי

„ליילנד אשדוד“ עלתה על דרך המלך

אלף לירות ליחידה, אשדוד היתה זולה יותר, זכתה בעבודה. שתי הזמנות אלו לבדן תספקנה תע-סוקה מלאה למפעל לשנתיים הקרובות.

* יבוא המשאיות מתחלק כן: תוצרת מאן — 600, מרדס — 300, פיאט — 200, פורד אנגליה — 400, פורד ארה"ב — 300, מאק — 300, סקניה ואביס — 400.

(המשך מעמוד 10)

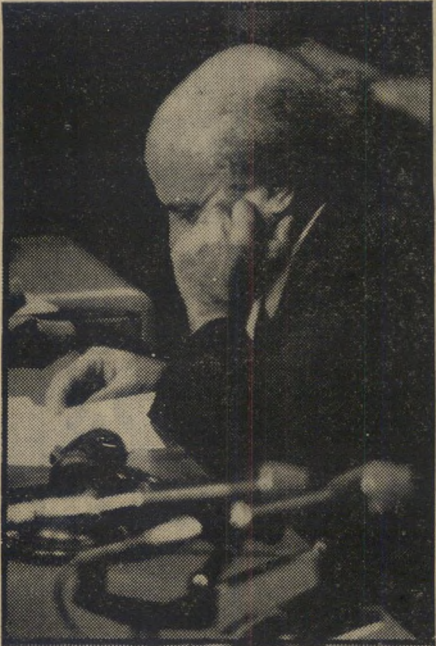
נהג בדיוק על-פי הוראות הבוסים של מיפ"לגתו. כופף את התקנון, ופעמים רבות אף התעלם מקיומו, כדי לעזור לסיעת המערך להתגבר על מיכשול. החל במאבק הגדול של חוק בדר-עופר, וכלה בעניינים קטני סנים של נוחיות הממשלה. נהג כמשרת נאמן, היודע שכל עתידו תלוי בחסדי ה"בוסים.

אפילו חברי-הכנסת של המערך לא הסי-תירו בשיחות פרטיות את דעתם השלילית על תפיסה זו של התפקיד.

„נירו לכם ניר“. בניגוד לדיעה המי-קובלת, אין תפקיד היו"ר מישרה של כבוד או ייצוג, חוץ מן התקופה שבה ממלא היו"ר את מקום נשיא-המדינה בהעדרו מהארץ.

ליו"ר הכנסת יש סמכויות עצומות לניהול עבודת הבית, והוא המחליט היחיד בשרוה ארוכה של עניינים. התקנון מבוסס על ההנחה שהיו"ר הוא קודם כל מנהיג הכנסת, המוכן להתמודד עם הממשלה, וכי עם התי-מנותו לתפקיד זה הופך גם עסקן מיפ"לגתי לדמות לאומית.

מבחינה זו היתה במשך השנים ירידה מתמדת, יחד עם ירידת הכנסת כולה. משי-פרינצק ללון, מלון לברקת, ומברקת לישי-

יו"ר ישעיהו

לאכול תבשיל שלם?

עיהו, הפך היו"ר יותר ויותר ל„לורד שומר החותמת“ — חותמת-הגומי שבידי הממ"שלה.

היתה הפסקה אחת בתהליך זה. כאשר ניסתה מפא"י בשעתו לכפות על הכנסת יו"ר בלתי-אהוד, התאחדו נגדה כל שאר הסיעות, ומינו לתפקיד את נחום ניר-רפלקס, איש סיעת אחדות-העבודה. מאז נשאר הי-מושג „קואליציית-ניר“ איום לשעת-הצורך. השבוע היתה לא רק הזדמנות, אלא גם חובה ציבורית, להגשים איום זה מחדש. אולם הכנסת התמוטטה כבר ברגע הראשון. הדתים עשו עיסקה עם המערך, האופוזיציה הימנית הסתפקה בהפגנת-סרק חסרת-תוכ-לית, סיעת שולמית אלונה הצביעה בעד ישיעיהו תמורת עיסקה בעניין סגני היו"ר, והשמאל השמיע קול ענות חלושה.

הממשלה

מניין לוקחים עוד כסאות?

אילו האמין פינחס ספיר באלוהים, יכול היה לחזר על הפסוק: „אלוהים הגן עלי בפני ידיו. בפני השותפים הקואליציוניים אתגונן בעצמי“.

לא חסרו לספיר צרות עם הדתיים והל"ע. במקביל-ומימכר הרגיל להקמת הקואליציה, אולם הצרה העיקרית באה מתומכני מיפלגתו שלו.

פשוט אין די תיקים, כדי לספק את הד-רישה. הביקוש עולה בהרבה על ההיצע. מיה תרמו האלופים? עסקני המיפ"לגה היו רוצים לחלק ביניהם את הכסאות המעטים שהתפנו, אך לפניהם בתור עומדים ה„נגרלים“.

לאור תוצאות הבחירות, מתמרמרים העס-קנים בפה מלא: „מה תרמו האלופים לי-מיפלגה? איך השפיעו יצחק רבין ואהרון (המשך בעמוד 19)